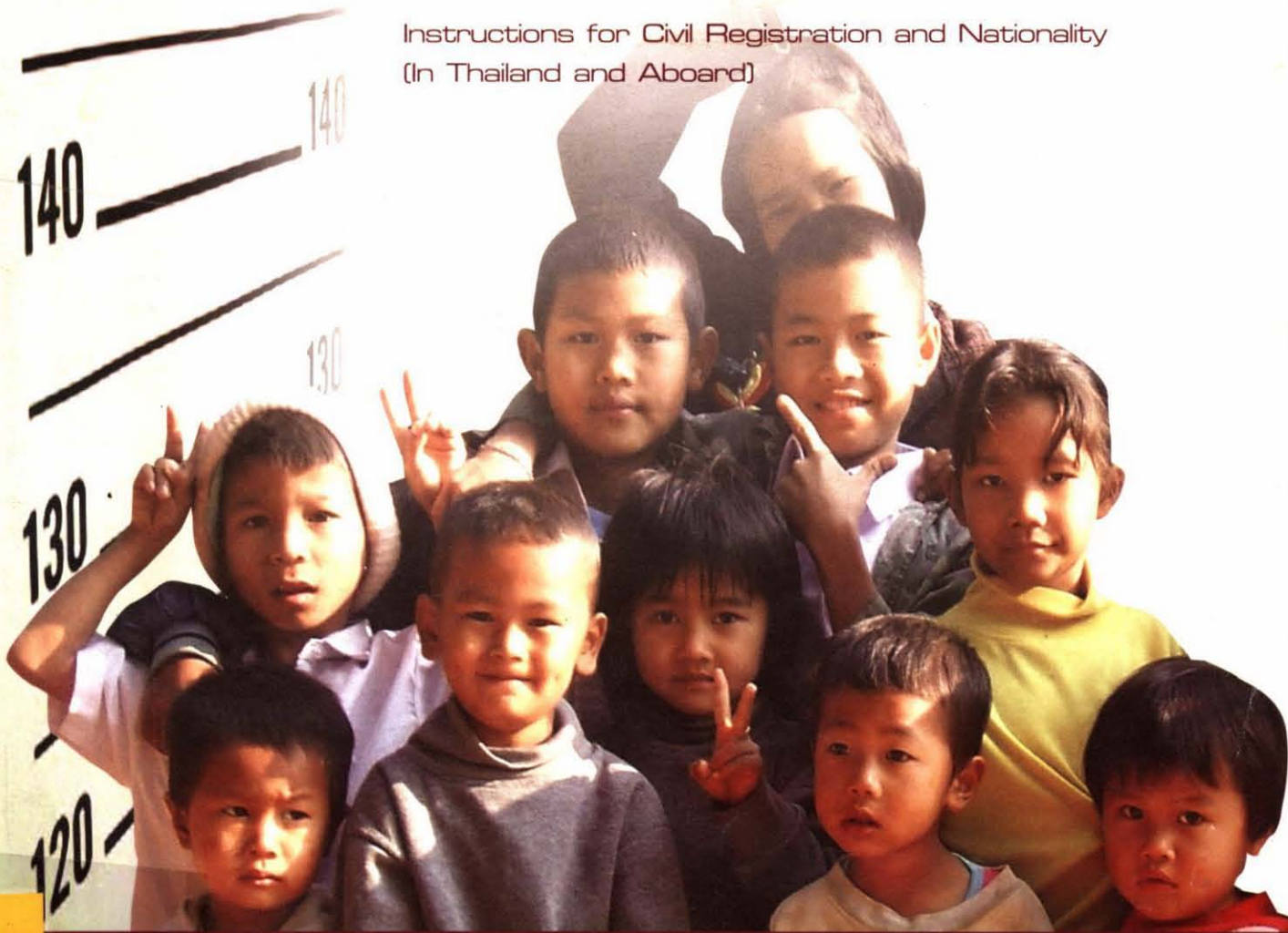

วุฒิสภา

คำแนะนำการปฏิบัติ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และสัญชาติ

Instructions for Civil Registration and Nationality
(In Thailand and Aboard)

เอกสารวิชาการ ฉบับที่ ๕

โดย คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
และแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961185881

คำแนะนำการปฏิบัติ เกี่ยวกับการทะเบียนราษฎร และสัญชาติ

Instructions for Civil Registration and Nationality
(In Thailand and Aboard)

เอกสารวิชาการ ฉบับที่ ๔

โดย คณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
และแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา

คำนำ

การปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ นับเป็นเรื่องสำคัญมากสำหรับประชาชนทุกคน เนื่องจากเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย อีกทั้งยังเป็นส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการได้มาซึ่งสถานะ สิทธิ และเสรีภาพ อันพึงได้รับตามที่รัฐธรรมนูญได้บัญญัติไว้ อย่างไรก็ตามที่ผ่านมามีประชาชนจำนวนมากไม่ให้ความสำคัญ และขาดความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนความเอาใจใส่เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว โดยพบว่าประชาชนจำนวนมากจะให้ความสำคัญกับเอกสารหลักฐานที่จะรับรองสถานะของตนเอง ก็ต่อเมื่อมีความจำเป็นจะต้องใช้เอกสารหลักฐานดำเนินการเรื่องใดเรื่องหนึ่งเท่านั้น ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการละเลยการปฏิบัติตามกฎหมายดังกล่าว ก็ก่อให้เกิดความยุ่งยากในการพิสูจน์สถานะบุคคล และนำมาซึ่งปัญหาการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย

ทั้งนี้ ด้วยความห่วงใยและตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ไขปัญหาดังกล่าว คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมายและแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา จึงได้จัดทำเอกสารทางวิชาการของคณะกรรมการการวิสามัญฯ เรื่อง “คำแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ (Instructions for Civil Registration and Nationality (In Thailand and Aboard))” ขึ้น เพื่อรวบรวมคำแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ ที่ถูกต้อง ครบถ้วน และเข้าใจง่าย โดยครอบคลุมคำแนะนำการปฏิบัติทั้งในด้านการแจ้งการเกิด การเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน การแจ้งการตาย และการได้สัญชาติไทยของบุคคล เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน

โดยคณะกรรมการการวิสามัญฯ หวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารทางวิชาการฉบับนี้ จะเปรียบเสมือนหนึ่งยาสามัญประจำบ้าน ที่จะช่วยรักษาความรู้สถานะและสิทธิของประชาชนได้เป็นอย่างดี อีกทั้งหวังว่าเอกสารฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องในงานบริการประชาชนเกี่ยวกับงานทะเบียนราษฎรและสัญชาติให้มีมาตรฐานและความเข้าใจที่ตรงกันในการทำงาน และสำคัญที่สุด คณะกรรมการการวิสามัญฯ หวังว่า เอกสารทางวิชาการฉบับนี้ จะมีส่วนช่วยในการสร้างความรู้ ความเข้าใจ และเพิ่มความเอาใจใส่ของประชาชนในการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ อันจะเป็นอีกทางหนึ่งในการลดปัญหาการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทยได้ไม่มากนักต่อไป

ท้ายที่สุด คณะกรรมการการวิสามัญฯ ต้องขอขอบคุณ คณะผู้จัดทำเอกสารฉบับนี้เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อธิบดีกรมการปกครองที่ได้มอบหมายให้ นายวินัส สีสุข หัวหน้ากลุ่มงานการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ ส่วนการทะเบียนราษฎร กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในฐานะอนุกรรมการติดตามการออกกฎหมายและแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย ในคณะกรรมการการวิสามัญฯ ยกร่างเอกสารทางวิชาการดังกล่าว ด้วยความรู้ ความสามารถ และความปรารถนาดีต่อประชาชนทุกคน อีกทั้ง ต้องขอขอบคุณ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศ ที่ได้จัดทำคำแปลเอกสารเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ชาวต่างประเทศด้วยอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ ยังต้องขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำเอกสารฉบับนี้ ด้วยความซาบซึ้งใจยิ่ง

คณะกรรมการการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
และแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา

มกราคม ๒๕๕๔

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
๑. รายงานคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย และแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา	๑
๑.๑ รายงานคณะอนุกรรมการติดตามการบังคับใช้กฎหมายและยุทธศาสตร์ เพื่อการแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย	
๑.๒ รายงานคณะอนุกรรมการติดตามการออกกฎหมาย เพื่อการแก้ไขปัญหาการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย	
๒. คำแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ	๔
๓. Instructions for Civil Registration and Nationality (In Thailand and Aboard)	๑๔

รายนามคณะกรรมการวิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับใช้กฎหมาย
และแนวทางแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย วุฒิสภา

๑. นายตวง อันทะไชย	ประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ
๒. นายวรินทร์ เทียมจรัส	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่หนึ่ง
๓. นายวัลลภ ตั้งคณานุรักษ์	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญฯ คนที่สอง
๔. นายถนอม ส่งเสริม	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ
๕. นางภารดี จงสุขชนามณี	โฆษกคณะกรรมการวิสามัญฯ
๖. นายสุโข วุฒิโชติ	กรรมการวิสามัญฯ
๗. นายมณฑิเตอร์ บุญตัน	กรรมการวิสามัญฯ
๘. นายวรวิทย์ บารุ	กรรมการวิสามัญฯ
๙. นายสงคราม ชื่นภิบาล	กรรมการวิสามัญฯ
๑๐. นายสมัคร เขาวภานันท์	กรรมการวิสามัญฯ
๑๑. นายสุพจน์ เลียดประดม	กรรมการวิสามัญฯ
๑๒. นายสุรจิต ชिरเวทย์	กรรมการวิสามัญฯ
๑๓. นายโสภณ ศรีมาเหล็ก	กรรมการวิสามัญฯ
๑๔. นายสุรพงษ์ กองจันทิก	กรรมการวิสามัญฯ
๑๕. นายถวิล เปลี่ยนศรี	กรรมการวิสามัญฯ
๑๖. นางเตือนใจ ดีเทศน์	กรรมการวิสามัญฯ
๑๗. นางยีนดี ห้วยหงษ์ทอง	เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญฯ

ที่ปรึกษาคณะกรรมการวิสามัญฯ

๑. รศ.ดร. พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร	อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๒. นายอภิชาติ จีระพันธุ์	อดีตสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๓. นายวีรศักดิ์ วรวิกุล	นักวิเคราะห์งบประมาณ ชำนาญการ สำนักงานงบประมาณ

ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งกรรมการวิสามัญฯ

๑. นายสมชาย แสวงการ	สมาชิกวุฒิสภา
๒. นายสมชาย หอมลออ	นักกฎหมายสิทธิมนุษยชน

รายนามคณะกรรมการติดตามการบังคับใช้กฎหมายและยุทธศาสตร์
เพื่อการแก้ไขการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย

๑. นางภารดี จงสุขธนามณี	ประธานคณะกรรมการฯ
๒. นายโสภณ ศรีมาเหล็ก	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่หนึ่ง
๓. นางเดือนใจ ดีเทศน์	รองประธานคณะกรรมการฯ คนที่สอง
๔. นายสงคราม ชื่นภิบาล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๕. นายสุรพงษ์ กองจันทิก	อนุกรรมการฯ
๖. นายวินัส สีสุข	อนุกรรมการฯ
๗. นายฉัตรชัย บางชวด	อนุกรรมการฯ
๘. นายนายปภินวิช ละอองแก้ว	อนุกรรมการฯ
๙. นายบรรจบ จันทรัตน์	อนุกรรมการฯ
๑๑. นางยินดี ห้วยหงษ์ทอง	อนุกรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาอนุกรรมการฯ

นายวิทยา ปะดุกา

นักวิเคราะห์นโยบายและแผน
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กระทรวงมหาดไทย

ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งอนุกรรมการฯ

๑. นายอุดมเขต ราชภูร์นุ้ย	นายอำเภอภูเพียง จังหวัดน่าน
๒. นายมานะ งามเนตร์	เจ้าหน้าที่สิทธิมนุษยชน ๓๖
สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
๓. นายภรศิษฐ์ บุตรบุญ	นักการข่าว ชำนาญการพิเศษ
กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

รายนามคณะอนุกรรมการติดตามการออกกฎหมายเพื่อการแก้ไข
ปัญหาการไร้สถานะและสิทธิของบุคคลในประเทศไทย

๑. นายถนอม ส่งเสริม	ประธานคณะอนุกรรมการฯ
๒. นายมณฑิร บุญตัน	รองประธานคณะอนุกรรมการฯ คนที่หนึ่ง
๓. นายวรวิทย์ บารู	รองประธานคณะอนุกรรมการฯ คนที่สอง
๔. นายถวิล เปลี่ยนศรี	อนุกรรมการฯ
๕. นางลัดดาวัลย์ สิ้นธุรภัช	อนุกรรมการฯ
๖. นายสมชาย หอมลออ	อนุกรรมการฯ
๗. นายอภิรัฐ สมะแอ	อนุกรรมการฯ
๘. นายประสงค์ จันจำปา	อนุกรรมการฯ
๙. นายวิภาส ตรีประทีป	อนุกรรมการฯ
๑๐. นายสุรพงษ์ กองจันทึก	อนุกรรมการและเลขานุการ

ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการฯ

๑. นายอภิชาติ จีระพันธุ์	อดีตรัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงมหาดไทย
๒. นายสมดี คชาลัย	ปลัดจังหวัดนครพนม

คำแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับการทะเบียนราษฎรและสัญชาติ

(๑) การแจ้งการเกิด

การแจ้งการเกิดเป็นขั้นตอนหนึ่งของการบันทึกสถานะของบุคคลตามกฎหมาย เพื่อให้นายทะเบียนจัดบันทึกรายการบุคคลของผู้เกิดและกำหนดให้เลขประจำตัวประชาชนในเอกสารการทะเบียนราษฎรซึ่งเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกสถานะและสิทธิของบุคคล ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรของประเทศไทยกำหนดให้นายทะเบียนรับแจ้งการเกิดและออกใบเกิดหรือสูติบัตรให้กับเด็กทุกคนที่เกิดในประเทศไทย และยังรับรองหลักฐานการเกิดสำหรับเด็กไทยที่ไปเกิดต่างประเทศด้วย

(๑.๑) กรณีเด็กที่เกิดในประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิด ได้แก่ บิดาหรือมารดาของเด็ก แต่ถ้าบิดามารดาไม่สามารถแจ้งการเกิดด้วยตนเองได้ จะมอบหมายให้ญาติหรือเพื่อนบ้านที่รู้เห็นการเกิดของเด็กแจ้งการเกิดแทนก็ได้

สถานที่รับแจ้งการเกิด

๑. กรณีเด็กเกิดในเขตอำเภอ (นอกเขตเทศบาล) โดยเกิดที่สถานพยาบาล เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือคลินิก เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลจะออกหนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร.๑/๑ ให้เป็นหลักฐาน บิดาหรือมารดาจะต้องนำหนังสือรับรองการเกิดไปติดต่อขอแจ้งการเกิดกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) ที่อำเภอแห่งท้องที่ที่สถานพยาบาลที่เด็กเกิดตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อออกใบเกิดหรือสูติบัตร และเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน แต่ถ้าเด็กเกิดที่สถานีอนามัยในหมู่บ้าน เมื่อบิดาหรือมารดาของเด็กได้รับหนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ แล้ว ควรไปแจ้งการเกิดกับผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้านที่สถานีอนามัยนั้นตั้งอยู่ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะออกใบรับแจ้งการเกิดตามแบบ ท.ร.๑ ตอนหน้า ให้เป็นหลักฐาน จากนั้นจึงนำหนังสือรับรองการเกิดที่สถานพยาบาลออกให้และใบรับแจ้งการเกิดที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ไปแจ้งกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) เพื่อขอใบเกิดหรือสูติบัตร และเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน

๒. กรณีเด็กเกิดในเขตอำเภอ (นอกเขตเทศบาล) โดยไม่ได้เกิดที่สถานพยาบาล แต่เป็นการเกิดในบ้านหรือเกิดนอกบ้าน เช่น ศาลาที่พักผู้โดยสาร หรือแคมป์คนงาน เป็นต้น ให้แจ้งการเกิดกับผู้ใหญ่บ้านท้องที่ที่เด็กเกิดซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะออกใบรับแจ้งการเกิดตามแบบ ท.ร.๑ ตอนหน้า ให้เป็นหลักฐาน จากนั้นจึงนำใบรับแจ้งการเกิดที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ไปติดต่อกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) ที่อำเภอท้องที่ที่เด็กเกิดเพื่อขอใบเกิดหรือสูติบัตร และเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน หรือหากผู้แจ้งสะดวกที่จะแจ้งการเกิดกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) โดยไม่ได้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านก่อนก็ได้ แต่ควรจะพาศูนย์บุคคลที่รู้เห็นการเกิดหรือคนที่ทำคลอดเด็กไปเป็นพยานด้วย

๓. กรณีเด็กเกิดในเขตเทศบาล โดยเกิดที่สถานพยาบาล เช่น โรงพยาบาล สถานีอนามัย หรือคลินิกให้นำหนังสือรับรองการเกิดตามแบบ ท.ร.๑/๑ ที่เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลออกให้ไปติดต่อขอแจ้งการเกิดกับนายทะเบียนท้องถิ่นที่สำนักงานเทศบาลท้องที่ที่สถานพยาบาลตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อ ออกใบเกิดหรือสูติบัตร และเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน

๔. กรณีเด็กเกิดในเขตเทศบาล โดยไม่ได้เกิดที่สถานพยาบาลแต่เป็นการเกิดในบ้านหรือเกิดนอกบ้าน ให้แจ้งการเกิดกับนายทะเบียนท้องถิ่นที่สำนักงานเทศบาลท้องที่ที่เด็กเกิดเพื่อออกไปเกิด หรือสูติบัตร และเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน แต่ถ้าในเขตเทศบาลนั้นยังมีผู้ใหญ่บ้าน บิดาหรือมารดาของเด็กก็สามารถไปแจ้งเกิดกับผู้ใหญ่บ้านก่อน แล้วนำไปรับแจ้งการเกิด ท.ร.๑ ตอนหน้า ที่ผู้ใหญ่บ้านออกไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่นของเทศบาลเพื่อขอใบเกิดหรือสูติบัตรและเพิ่มชื่อ เด็กเข้าในทะเบียนบ้านก็ได้

๕. กรณีพบเด็กถูกทอดทิ้ง ผู้ที่พบเด็กจะต้องนำตัวเด็กไปส่งให้ปลัดอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์ที่อยู่ในพื้นที่ซึ่งจะทำบันทึกการรับตัวเด็กไว้เป็นหลักฐาน โดยผู้พบเด็กไม่ควรนำเด็กไปเลี้ยงไว้เองเพราะไม่รู้ว่าเด็กมีความเป็นมาอย่างไร ถูกลักพาตัวมาทั้งไว้หรือไม่ นอกจากนี้การที่เด็กอยู่ในการดูแลของสถานสงเคราะห์จะทำให้เด็กได้รับการแจ้งการเกิดด้วย โดยเจ้าหน้าที่ของสถานสงเคราะห์เป็นผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิดต่อนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลแห่งท้องที่ที่สถานสงเคราะห์นั้นตั้งอยู่ในพื้นที่

หลักฐานที่ใช้ในการแจ้ง

๑. หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ (กรณีเด็กเกิดในสถานพยาบาล)
๒. ใบรับแจ้งการเกิด ท.ร.๑ ตอนหน้า (กรณีแจ้งเกิดกับผู้ใหญ่บ้าน)
๓. สำเนาทะเบียนบ้านของบิดาหรือมารดา
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งเกิด และบิดาหรือมารดาของเด็ก (ถ้ามี) หรือหลักฐานอื่นที่ทางราชการออกให้ที่มีรายการบุคคลและรูปถ่าย เช่น ใบขับขี่รถยนต์ เป็นต้น
๕. หนังสือมอบหมายให้แจ้งการเกิดแทนซึ่งลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบ และพยานเรียบร้อยแล้ว (กรณีบิดาหรือมารดามอบหมายให้บุคคลอื่นแจ้งการเกิดแทน)

ระยะเวลาที่ต้องแจ้ง ถ้าเป็นกรณีเด็กเกิดในสถานพยาบาลหรือเกิดในบ้านที่มีทะเบียนบ้าน บิดาหรือมารดาจะต้องแจ้งการเกิดภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่เด็กเกิด แต่ถ้าเป็นกรณีเด็กเกิดนอกบ้านและมีความจำเป็นไม่สามารถแจ้งเกิดภายใน ๑๕ วันได้ บิดาหรือมารดาสามารถแจ้งเกิดในเวลาเกินกว่า ๑๕ วันก็ได้แต่ต้องไม่เกิน ๓๐ วัน การแจ้งการเกิดเกินระยะเวลาที่กำหนดดังกล่าวสามารถทำได้เช่นกัน แต่ผู้แจ้งการเกิดจะต้องถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการไม่แจ้งการเกิดภายในระยะเวลาที่กำหนดเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

(๑.๒) กรณีเด็กที่เกิดนอกประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้งการเกิด ได้แก่ บิดาหรือมารดาของเด็ก แต่ถ้าบิดามารดาไม่สามารถแจ้งการเกิดด้วยตนเองได้ จะมอบหมายให้ญาติหรือเพื่อนบ้านที่รู้เห็นการเกิดของเด็กแจ้งการเกิดแทนก็ได้

สถานที่รับแจ้งการเกิด

๑. กรณีท้องที่ที่เด็กเกิดมีสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยตั้งอยู่ บิดามารดาของเด็กหรือบุคคลที่ได้รับมอบหมายสามารถแจ้งการเกิดต่อเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยซึ่งเป็นนายทะเบียนราษฎรในต่างประเทศ โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ทูตรับแจ้งการเกิดแล้วจะออกหลักฐานทะเบียนคนเกิดหรือสูติบัตรให้เป็นหลักฐาน เมื่อเด็กเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยให้บิดาหรือมารดานำสูติบัตรที่เจ้าหน้าที่ทูตออกให้ขึ้นไปติดต่อกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่อในทะเบียนบ้าน หรือมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่เพื่อขอเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน สำหรับคนไทยที่เดินทางเข้าไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วไปคลอดบุตรก็สามารถแจ้งการเกิดบุตรที่สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นได้เช่นเดียวกัน

๒. กรณีท้องที่ที่เด็กเกิดไม่มีสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยตั้งอยู่ บิดามารดาของเด็กสามารถแจ้งการเกิดตามกฎหมายของประเทศที่เด็กเกิด โดยไม่ต้องแจ้งการเกิดต่อเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยประจำประเทศนั้น และเมื่อเด็กเดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยให้บิดาหรือมารดานำหลักฐานการเกิดของบุตรที่ออกตามกฎหมายของต่างประเทศไปแปลเป็นภาษาไทยแล้วให้กงสุลชาติและนิติกรณ์ กรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศรับรองคำแปล จากนั้นจึงนำหลักฐานการเกิดที่แปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลแล้วนั้นไปติดต่อกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลที่บิดาหรือมารดาของเด็กมีชื่อในทะเบียนบ้านหรือมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่เพื่อขอเพิ่มชื่อเด็กเข้าในทะเบียนบ้าน

ระยะเวลาที่ต้องแจ้ง กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาแจ้งการเกิดสำหรับคนที่เกิดในต่างประเทศ บิดาหรือมารดาสามารถแจ้งการเกิดบุตรของตนได้ตามความเหมาะสมโดยไม่มีควมผิดตามกฎหมาย

สิ่งที่ควรรู้ เด็กที่เกิดในต่างประเทศจะขอแจ้งการเกิดกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลในประเทศไทยไม่ได้ ส่วนเด็กที่มีหลักฐานการเกิดของต่างประเทศสามารถใช้หลักฐานดังกล่าวที่แปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศแล้วนั้นเป็นสูติบัตรได้ตามกฎหมาย

(๒) การเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน

คนไทยที่ยังไม่มีชื่อในทะเบียนบ้านและยังไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลัก เนื่องจากสาเหตุไม่ได้แจ้งการเกิด หรือเคยแจ้งการเกิดแล้วแต่เอกสารทะเบียนราษฎรสูญหาย หรือเป็นคนไทยที่ตกสำรวจเมื่อการจัดทำทะเบียนบ้านปี พ.ศ.๒๕๔๙ หรือเป็นคนไทยที่เกิดในต่างประเทศหรืออาศัยอยู่ในต่างประเทศสามารถขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านและขอมีเลขประจำตัวประชาชนได้

(๒.๑) กรณีคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้ง

(๑) ถ้าเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีบริบูรณ์ สามารถยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อด้วยตนเองได้

(๒) ถ้าเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จะต้องให้เจ้าบ้านหรือบิดา มารดาหรือผู้ปกครองเป็นผู้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อ

สถานที่ยื่นคำร้อง

(๑) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อมีสำเนาทะเบียนบ้านฉบับเก่าที่ตนเคยมีชื่อในทะเบียนบ้านแต่ปัจจุบันชื่อตกหล่นให้ยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลที่บ้านตามทะเบียนบ้านฉบับเก่านั้นอยู่ในพื้นที่ เช่น สำเนาทะเบียนบ้านเป็นของบ้านที่อยู่ในอำเภอหรือสวเขา จังหวัดนราธิวาส ให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อที่ อำเภอหรือสวเขา เป็นต้น หรือถ้าผู้ขอเพิ่มชื่อมีใบเกิดหรือสูติบัตรแบบเก่าที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน ให้ยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลที่ออกใบเกิด หรือสูติบัตรฉบับนั้น

(๒) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อไม่เคยแจ้งการเกิดและไม่มีเอกสารราชการใดๆ ให้ยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอาศัยอยู่ในปัจจุบัน เช่น ผู้ขอเพิ่มชื่อเกิดที่อำเภอสุคริบน แต่ไม่ได้แจ้งการเกิดปัจจุบันประกอบอาชีพอยู่ที่อำเภอหนองจิก จังหวัดปัตตานี ให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อที่อำเภอหนองจิก เป็นต้น

(๓) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นคนที่เกิดต่างประเทศและได้แจ้งการเกิดในต่างประเทศ เมื่อกลับเข้ามาในประเทศไทย ให้ยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อที่อำเภอหรือเทศบาลที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย

(๔) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นคนที่เกิดต่างประเทศแต่ไม่ได้แจ้งการเกิด เมื่อกลับเข้ามาในประเทศไทย ถึงแม้ไม่มีหลักฐานการเกิดก็สามารถยื่นคำร้องขอเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านได้ โดยยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลที่ผู้นั้นมีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย โดยกรณีนี้ถ้าผู้ขอเพิ่มชื่อไม่มีพยานหลักฐานที่จะพิสูจน์ว่าเป็น

คนสัญชาติไทย เช่น หลักฐานของบิดามารดาที่เป็นคนไทย หรือผลการตรวจดีเอ็นเอกับมารดาที่เป็นคนไทย นายทะเบียนจะต้องส่งตัวผู้ขอเพิ่มชื่อให้ตรวจคนเข้าเมืองเพื่อพิสูจน์สัญชาติก่อน

หลักฐานที่ใช้ในการแจ้ง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านของบ้านที่จะขอเพิ่มชื่อ
๒. หลักฐานทางทะเบียนราษฎรของผู้ขอเพิ่มชื่อ (ถ้ามี) เช่น หนังสือรับรองการเกิด ท.ร.๑/๑ สุตติบัตร ทะเบียนบ้าน ใบแจ้งการย้ายที่อยู่ หลักฐานการเกิดที่แปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปล โดยกระทรวงการต่างประเทศ
๓. พยานเอกสารอื่น (ถ้ามี) เช่น สำเนาทะเบียนบ้านหรือบัตรประจำตัวประชาชนของบิดาหรือมารดา สำเนาทะเบียนนักเรียน หลักฐานการศึกษา หลักฐานทางทหาร ผลการตรวจดีเอ็นเอ ผลการพิสูจน์สัญชาติของตรวจคนเข้าเมือง เป็นต้น
๔. พยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อให้การรับรอง

(๒.๒) กรณีคนไทยที่อาศัยอยู่ต่างประเทศ

ผู้มีหน้าที่แจ้ง ได้แก่ บุคคลที่ได้รับมอบอำนาจจากผู้ขอเพิ่มชื่อ โดยมีเงื่อนไข ดังนี้

- (๑) ถ้าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้ที่มีอายุตั้งแต่ ๒๐ ปีบริบูรณ์ สามารถมอบอำนาจด้วยตนเองได้
- (๒) ถ้าผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๒๐ ปี จะต้องให้บิดา มารดาหรือผู้ปกครองที่มีอำนาจตามกฎหมายเป็นผู้มอบอำนาจแทน

ทั้งนี้ การมอบอำนาจควรต้องทำผ่านสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทย และผู้รับมอบอำนาจควรมีความสัมพันธ์กับผู้มอบอำนาจในฐานะเป็นญาติพี่น้อง

สถานที่ยื่นคำร้อง

(๑) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านกลางของอำเภอหรือเทศบาลใด ให้ยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลนั้น

(๒) กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อเป็นผู้ที่เกิดในต่างประเทศ มีหลักฐานการเกิดที่ออกให้โดยสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทย หรือหลักฐานการเกิดที่ออกตามกฎหมายของต่างประเทศซึ่งแปลเป็นภาษาไทย และผ่านการรับรองคำแปลจากสถานเอกอัครราชทูตไทยแล้ว แต่มีความจำเป็นยังไม่สามารถเดินทางกลับประเทศไทยได้ ให้ยื่นคำร้องที่อำเภอหรือเทศบาลที่ญาติพี่น้องซึ่งเป็นผู้ได้รับมอบอำนาจมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน

หลักฐานที่ใช้ในการแจ้ง

๑. สำเนาทะเบียนบ้านและบัตรประจำตัวของผู้รับมอบอำนาจ
๒. หนังสือมอบอำนาจ
๓. หลักฐานทางทะเบียนราษฎรของผู้มอบอำนาจ (ผู้ขอเพิ่มชื่อ) เช่น สุตติบัตรที่สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยออกให้ หรือหลักฐานการเกิดที่แปลเป็นภาษาไทย และผ่านการรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศ สำเนาทะเบียนบ้าน เป็นต้น
๔. พยานเอกสารอื่น (ถ้ามี) เช่น สำเนาหนังสือเดินทางของผู้ขอเพิ่มชื่อ สำเนาทะเบียนบ้านหรือบัตรประจำตัวประชาชนของบิดาหรือมารดาของผู้ขอเพิ่มชื่อ เป็นต้น

สิ่งที่ควรรู้

(๑) การมีชื่อในทะเบียนบ้านโดยการขอเพิ่มชื่อจะแตกต่างกับการแจ้งการเกิดโดยผู้ที่ได้รับการเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้านจะไม่ได้รับใบเกิดหรือสูติบัตร แต่จะได้รับสิทธิและสถานะความเป็นคนไทยตามกฎหมายเหมือนกันกับผู้แจ้งการเกิด

(๒) การเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านสำหรับคนไทยที่อยู่ในต่างประเทศ ไม่สามารถเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านปกติได้ เนื่องจากผู้ขอเพิ่มชื่อไม่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศไทย โดยนายทะเบียนจะเพิ่มชื่อบุคคลนั้นไว้ในทะเบียนบ้านชั่วคราวสำหรับคนที่เดินทางไปต่างประเทศแทน ทั้งนี้ ผู้ที่มีชื่อในทะเบียนบ้านชั่วคราวดังกล่าว จะได้รับการกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเช่นเดียวกับบุคคลที่ได้รับการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านปกติ และสามารถใช้สิทธิเลือกตั้งนอกราชอาณาจักร รวมถึงสามารถทำหนังสือเดินทางได้

(๓) การแจ้งการตาย

(๓.๑) กรณีคนตายในประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้งการตาย ได้แก่ เจ้าบ้านหรือผู้ที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพ แต่ถ้าเจ้าบ้านไม่สามารถแจ้งการตายด้วยตนเองได้ จะมอบหมายให้ญาติหรือเพื่อนบ้านที่รู้เห็นการตายไปแจ้งการตายแทนก็ได้

สถานที่รับแจ้งการตาย

๑. กรณีคนตายในเขตอำเภอ (นอกเขตเทศบาล) โดยตายในสถานพยาบาล เช่นโรงพยาบาล สถานีอนามัย คลินิก เจ้าหน้าที่ของสถานพยาบาลจะออกหนังสือรับรองการตายตามแบบ ท.ร.๔/๑ ให้เป็นหลักฐาน ผู้แจ้งตายจะต้องนำหนังสือรับรองการตายไปติดต่อขอแจ้งการตายกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) ที่อำเภอแห่งท้องที่ที่สถานพยาบาลที่เกิดเหตุการณ์ตายตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อออกใบตายหรือมรณบัตร และจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน แต่ถ้าคนตายที่สถานีอนามัยในหมู่บ้าน เมื่อได้รับหนังสือรับรองการตาย ท.ร.๔/๑ แล้ว ควรไปแจ้งการตายกับผู้ใหญ่บ้านประจำหมู่บ้านที่สถานีอนามัยนั้นตั้งอยู่ซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะออกใบรับแจ้งการตายตามแบบ ท.ร.๔ ตอนหน้า ให้เป็นหลักฐาน จากนั้นจึงนำหนังสือรับรองการตายที่สถานพยาบาลออกให้และใบรับแจ้งการตายที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ ไปแจ้งกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) เพื่อขอใบตายหรือมรณบัตร และจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน

๒. กรณีคนตายในเขตอำเภอ (นอกเขตเทศบาล) โดยไม่ได้ตายที่สถานพยาบาลแต่เป็นการตายในบ้านหรือตายนอกบ้าน เช่นตายในรถ ตายระหว่างการเดินทาง เป็นต้น ให้แจ้งการตายกับผู้ใหญ่บ้านท้องที่ที่มีคนตายซึ่งผู้ใหญ่บ้านจะออกใบรับแจ้งการตายตามแบบ ท.ร.๔ ตอนหน้า ให้เป็นหลักฐาน จากนั้นจึงนำไปรับแจ้งการตายที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ไปติดต่อกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) ที่อำเภอท้องที่ที่มีคนตายเพื่อขอใบตายหรือมรณบัตร และจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน หรือหาก ผู้แจ้งสะดวงที่จะแจ้งการตายกับนายทะเบียน (ปลัดอำเภอ) โดยไม่ได้แจ้งต่อผู้ใหญ่บ้านก่อนก็ได้แต่ควรจะพบบุคคลที่รู้เห็นการตายไปเป็นพยานด้วย

๓. กรณีคนตายในเขตเทศบาล โดยตายที่สถานพยาบาล เช่นโรงพยาบาล สถานีอนามัย คลินิก ให้นำหนังสือรับรองการตาย (แบบ ท.ร.๔/๑) ที่เจ้าหน้าที่พยาบาลออกให้ไปติดต่อกับนายทะเบียนท้องที่สำนักงานเทศบาลแห่งท้องที่ที่สถานพยาบาลตั้งอยู่ในพื้นที่เพื่อออกใบตายหรือ มรณบัตร และจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน

๔. กรณีคนตายในเขตเทศบาล โดยไม่ได้ตายที่สถานพยาบาล แต่เป็นการตายในบ้านหรือตายนอกบ้าน ให้แจ้งการตายกับนายทะเบียนท้องถิ่นที่สำนักงานเทศบาลแห่งท้องที่ที่มีคนตายเพื่อออกไปตายหรือมรณบัตร และจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน แต่ถ้าในเขตเทศบาลนั้นยังมีผู้ใหญ่บ้าน ผู้แจ้งการตายก็สามารถไปแจ้งตายนับผู้ใหญ่บ้านก่อน แล้วนำหนังสือรับรองการตายที่สถานพยาบาลออกให้และไปรับแจ้งการตายที่ผู้ใหญ่บ้านออกให้ไปแจ้งต่อนายทะเบียนท้องถิ่นของเทศบาล เพื่อขอใบตายหรือมรณบัตรและจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้านก็ได้

หลักฐานที่ใช้ในการแจ้ง

๑. หนังสือรับรองการตาย ท.ร.๔/๑ (กรณีคนตายในสถานพยาบาล)
๒. ใบรับแจ้งการเกิด ท.ร.๔ ตอนหน้า (กรณีแจ้งการตายกับผู้ใหญ่บ้าน)
๓. สำเนาทะเบียนบ้านที่มีชื่อคนตาย และบัตรประจำตัวของคนตาย (ถ้ามี)
๔. บัตรประจำตัวประชาชนของผู้แจ้งตาย หรือหลักฐานอื่นที่ทางราชการออกให้ที่มีรายการบุคคลและรูปถ่าย เช่น ใบขับขี่รถยนต์ เป็นต้น

๕. หนังสือมอบหมายให้แจ้งการตายแทนซึ่งลงลายมือชื่อผู้มอบ ผู้รับมอบ และพยานเรียบร้อยแล้ว (กรณีเจ้าบ้านหรือผู้พบศพมอบหมายให้บุคคลอื่นแจ้งการตายแทน)

ระยะเวลาที่ต้องแจ้ง เมื่อมีคนตายหรือพบศพ เจ้าบ้านหรือผู้ที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพ จะต้องแจ้งการตายภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้นั้นตายหรือเวลาที่พบศพ แต่ถ้าเวลาล่วงเลยไปเกินกว่า ๒๔ ชั่วโมง ก็สามารถแจ้งการตายเกินกำหนดเวลาได้ แต่ผู้แจ้งการตายจะต้องถูกเปรียบเทียบปรับเนื่องจากการไม่แจ้งการเกิดภายในระยะเวลาที่กำหนดเป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

สิ่งที่ควรรู้

(๑) เมื่อมีคนในทะเบียนบ้านตาย ควรแจ้งการตายและขอจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน เพื่อป้องกันมิให้บุคคลอื่นแอบอ้างเอาชื่อคนตายไปใช้ในการกระทำทุจริต

(๒) การจัดการกับศพคนตายด้วยการเก็บ ผึ่ง เผา ทำลาย หรือย้ายศพไปจากสถานที่หรือบ้านที่มีการตาย จะต้องแจ้งขออนุญาตจากนายทะเบียนก่อน การจัดการกับศพโดยไม่ได้รับอนุญาตจากนายทะเบียน เป็นความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎรมีโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน ๑,๐๐๐ บาท

(๓.๒) กรณีคนตายนอกประเทศไทย

ผู้มีหน้าที่แจ้งการตาย ได้แก่ บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพ

สถานที่รับแจ้งการตาย

๑. กรณีท้องที่ที่ตายมีสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยตั้งอยู่ บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพสามารถแจ้งการตายต่อเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยซึ่งเป็นนายทะเบียนราษฎรในต่างประเทศ โดยเมื่อเจ้าหน้าที่ทูตรับแจ้งการตายแล้วจะออกหลักฐานทะเบียนคนตายหรือมรณบัตรให้เป็นหลักฐาน เมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายได้รับมรณบัตรที่เจ้าหน้าที่ทูตออกให้แล้วไม่ว่าจะนำศพกลับเข้ามาในประเทศไทยหรือจัดการศพในต่างประเทศก็ตาม ให้นำหลักฐานดังกล่าวไปติดต่อกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน

สำหรับคนไทยที่เดินทางเข้าไปอาศัยอยู่ในต่างประเทศโดยไม่ถูกต้องตามกฎหมายแล้วไปเสียชีวิตก็สามารถแจ้งการตายที่สถานทูตไทยหรือสถานกงสุลไทยในประเทศนั้นได้เช่นเดียวกัน

๒. กรณีท้องที่ที่ตายไม่มีสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยตั้งอยู่ บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพสามารถแจ้งการตายตามกฎหมายของประเทศที่มีการตาย โดยไม่ต้องแจ้งการตายต่อเจ้าหน้าที่ของสถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยประจำประเทศนั้น และเมื่อบุคคลที่เกี่ยวข้องกับผู้ตายได้รับหลักฐานการตายของคนตายที่ออกตามกฎหมายของต่างประเทศจะต้องนำไปแปลเป็นภาษาไทยแล้วให้กงสุลชาติและนิติกรณ กกรมการกงสุล กระทรวงการต่างประเทศรับรองคำแปลก่อน จากนั้นจึงนำหลักฐานการตายที่แปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลแล้วนั้นไปติดต่อกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลที่คนตายมีชื่อในทะเบียนบ้านเพื่อขอจำหน่ายชื่อคนตายออกจากทะเบียนบ้าน

ระยะเวลาที่ต้องแจ้ง กฎหมายไม่ได้กำหนดระยะเวลาแจ้งการตายสำหรับคนที่ตายในต่างประเทศ บุคคลที่ไปกับผู้ตายหรือผู้ที่พบศพสามารถแจ้งการตายได้ตามความเหมาะสมโดยไม่มีควมผิดตามกฎหมาย

สิ่งที่ควรรู้ คนไทยที่ไปตายในต่างประเทศจะขอแจ้งการตายกับนายทะเบียนที่อำเภอหรือเทศบาลในประเทศไทยไม่ได้ สำหรับหลักฐานการตายของต่างประเทศสามารถใช้หลักฐานดังกล่าวที่แปลเป็นภาษาไทยและผ่านการรับรองคำแปลโดยกระทรวงการต่างประเทศแล้วนั้นเป็นมรณบัตรได้ตามกฎหมาย

(๔) การได้สัญชาติไทยของบุคคล

กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของประเทศไทยกำหนดเรื่องการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดไว้ ๒ กรณี ได้แก่ การได้สัญชาติโดยหลักสายโลหิตจากบิดาหรือมารดาที่เป็นคนไทย และการได้สัญชาติโดยหลักดินแดนตามถิ่นที่เกิด โดยสัญชาติของบุตรย่อมเป็นไปตามสัญชาติของบิดาหรือมารดาในขณะที่บุตรเกิด ทั้งนี้ กฎหมายว่าด้วยสัญชาติฉบับที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้แก่ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.๒๕๐๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) (ฉบับที่ ๓) พ.ศ.๒๕๓๕ และ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ.๒๕๕๑ โดยบทบัญญัติที่ว่าด้วยการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดปรากฏตามมาตรา ๗ (๑) และ (๒) สรุปได้ ดังนี้

(๔.๑) กรณีคนที่เกิดในประเทศไทย

- (๑) ถ้าบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย บุตรย่อมได้สัญชาติไทย
- (๒) ถ้าบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมารดาเป็นคนสัญชาติอื่นไม่ว่าจะเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง บุตรย่อมได้สัญชาติไทย
- (๓) ถ้ามารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และบิดาเป็นคนสัญชาติอื่นไม่ว่าจะเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง บุตรย่อมได้สัญชาติไทย
- (๔) ถ้าบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และไม่รู้ว่ามีมารดาเป็นใคร บุตรย่อมได้สัญชาติไทย
- (๕) ถ้ามารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และไม่รู้ว่ามีบิดาเป็นใคร บุตรย่อมได้สัญชาติไทย
- (๖) ถ้าบิดาเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว และมารดาเป็นคนที่ไม่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวด้วย บุตรย่อมได้สัญชาติไทย

(๔.๒) กรณีคนที่เกิดนอกประเทศไทย

(๑) ถ้าบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมารดาก็เป็นผู้มีสัญชาติไทยด้วย บุตรย่อมได้สัญชาติไทย

(๒) ถ้าบิดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และมารดาเป็นคนสัญชาติอื่น บิดาต้องจดทะเบียนสมรสกับมารดา บุตรจึงจะได้สัญชาติไทยตามบิดา ซึ่งการจดทะเบียนสมรสนั้นจะจดตามกฎหมายของต่างประเทศหรือจดทะเบียนสมรสที่สถานเอกอัครราชทูตหรือสถานกงสุลไทยก็ได้

(๓) ถ้ามารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย และบิดาเป็นคนสัญชาติอื่น บิดาจะจดทะเบียนสมรสกับมารดาหรือไม่ก็ตาม บุตรย่อมได้สัญชาติไทยตามมารดา

กรณีตัวอย่าง

(๑) ผู้ชายไทยที่ไปทำงานในประเทศซาอุดีอาระเบียและได้ภรรยาเป็นชาวซาอุดีอาระเบียโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ถ้ามีบุตรเกิดในประเทศซาอุดีอาระเบีย บุตรจะไม่ได้สัญชาติไทย แต่ถ้าชายไทยจดทะเบียนสมรสกับภรรยาชาวซาอุดีอาระเบีย ไม่ว่าจะจดทะเบียนก่อนบุตรเกิดหรือหลังบุตรเกิดแล้วก็ตาม จะทำให้บุตรได้สัญชาติไทยตามบิดา

(๒) ผู้ชายไทยที่ไปทำงานในประเทศมาเลเซียและได้ภรรยาเป็นชาวมาเลเซียโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ต่อมาได้พาครอบครัวกลับมาอยู่ในประเทศไทยแล้วมีบุตรเกิดในประเทศไทย บุตรจะได้สัญชาติไทย (ตามหลักดินแดน)

(๓) ผู้หญิงไทยที่ไปทำงานในประเทศคูเวตและได้สามีเป็นชาวคูเวตโดยไม่ได้จดทะเบียนสมรสกัน ถ้ามีบุตรเกิดในประเทศคูเวต บุตรจะได้สัญชาติไทยตามมารดา

(๔) ผู้ชายชาวอิรักเข้ามาทำงานในประเทศไทยและได้ภรรยาเป็นคนไทยโดยจดทะเบียนสมรสกัน บุตรที่เกิดในประเทศไทยจะได้สัญชาติไทยตามมารดา

(๕) ผู้ชายชาวจีนอาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว อยู่กินเป็นสามีภรรยากับผู้หญิงชาวเวียดนามที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยโดยมีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวเช่นกัน บุตรที่เกิดในประเทศไทยจะได้สัญชาติไทย (ตามหลักดินแดน)

(๖) ผู้ชายชาวพม่าเป็นแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองที่ทำงานรับจ้างอยู่ในประเทศไทย อยู่กินกับผู้หญิงชาวพม่าที่เป็นแรงงานต่างด้าวด้วยกัน บุตรที่เกิดในประเทศไทยจะไม่ได้สัญชาติไทยเพราะบิดาและมารดาไม่มีใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว

นอกจากการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดซึ่งมีผลต่อผู้ที่ได้สัญชาติตั้งแต่แรกเกิดตามที่กล่าวถึงในข้อ (๔.๑) และ (๔.๒) แล้ว กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของประเทศไทย ยังมีบทบัญญัติในการให้สัญชาติไทยย้อนหลังแก่บุคคลที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดอีกสองกรณี ได้แก่

(๔.๓) กรณีคนที่เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีมารดาสัญชาติไทย ส่วนบิดาเป็นคนสัญชาติอื่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองซึ่งคนดังกล่าวจะตกอยู่ในสถานะของคนที่ไม่ได้สัญชาติไทยโดยผลของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ ตั้งแต่แรกเกิด บุคคลประเภทนี้จะได้รับสัญชาติไทยโดยการเกิด โดยมีผลย้อนหลังไปตั้งแต่เกิดซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕

ตัวอย่างเช่น นายแมทธิว เกิดในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๕ โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย จดทะเบียนสมรสกับบิดาซึ่งเป็นนักธุรกิจชาวฮ่องกงที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว ถึงแม้ นายแมทธิวจะเกิดจากมารดาสัญชาติไทย แต่มีบิดาที่ขอด้วยกฎหมายเป็นคนต่างด้าว จึงทำให้นายแมทธิว ไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ จนกระทั่งวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ นายแมทธิวจึงกลายเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิดตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ โดยการได้สัญชาติไทยในครั้งนี้มีผลตั้งแต่วันที่ ๑๐ ตุลาคม ๒๕๒๕ ซึ่งเป็นวันที่นายแมทธิวเกิด หรือ

นางสาวสมทรง เป็นผู้มีสัญชาติไทยที่เดินทางไปประกอบอาชีพในต่างประเทศและได้จดทะเบียนสมรสกับพ่อค้าชาวเวียดนาม ต่อมานางสาวสมทรงได้เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านและได้คลอดบุตรชายที่โรงพยาบาล ตำรวจเมื่อวันที่ ๒๐ ธันวาคม ๒๕๓๐ จากนั้นได้พาเด็กไปอยู่กับสามีที่ประเทศเวียดนาม กรณีดังกล่าวบุตรของ นางสาวสมทรงย่อมไม่ได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามประกาศของ คณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ จนกระทั่งวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ บุตรชายของนางสาวสมทรงคนนี้จะจึงได้สัญชาติไทยและเป็นการได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ตามมาตรา ๑๐ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ ถึงแม้บุคคลดังกล่าวจะยังอาศัยอยู่ใน ต่างประเทศก็ตาม

(๔.๔) กรณีคนที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕ โดยมีบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวหรือคนสัญชาติอื่นที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง รวมถึงบุตรของบุคคลดังกล่าวที่เกิดในประเทศไทยก่อนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งบุคคลดังกล่าวจะตกอยู่ในสถานะของคนที่ถูกถอนสัญชาติและคนซึ่งไม่ได้สัญชาติไทย โดยผลของประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ บุคคลประเภทนี้จะได้สัญชาติไทยโดยการเกิดโดยมีผลตั้งแต่วันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ซึ่งเป็นไปตามมาตรา ๒๓ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ (ฉบับที่ ๔) พ.ศ. ๒๕๕๑ สามารถแยกเป็นกลุ่มต่างๆ ได้ ดังนี้

(๑) ผู้ที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าวไม่ได้จดทะเบียนสมรสกับมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง (เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕)

(๒) ผู้ที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราวโดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมือง จดทะเบียนสมรสกับมารดาเป็นคนต่างด้าวที่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว (เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕)

(๓) ผู้ที่เกิดจากบิดาและมารดาที่เป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยเป็นการชั่วคราว โดยถูกต้องตามกฎหมายหรือเป็นคนต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองทั้งสองคน ไม่ว่าจะบิดาจะจดทะเบียนสมรสกับมารดาหรือไม่ก็ตาม (เกิดก่อนวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๕)

(๔) บุตรที่เกิดจากบิดาและมารดาเป็นคนต่างด้าวโดยบิดาหรือมารดาเป็นบุคคลตาม (๑) (๒) หรือ (๓) (เกิดก่อนวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑)

ทั้งนี้ บุคคลตาม (๑) - (๔) จะต้องมีคุณสมบัติเพิ่มเติมได้แก่ ต้องเป็นผู้ที่อาศัยอยู่จริงในประเทศไทย ติดต่อกัน ต้องมีหลักฐานทะเบียนราษฎรที่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลัก และต้องมีความประพฤติดีหรือเป็นผู้ที่ ทำคุณประโยชน์ให้แก่สังคม

ตัวอย่างเช่น นายเกาเหลา เกิดในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๑๕ โดยบิดาและมารดา เป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มจีนฮ่ออพยพที่เข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทย นายเกาเหลาย่อมได้สัญชาติไทยโดยการ เกิดโดยหลักดินแดนตาม พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แต่จะถูกถอนสัญชาติไทยโดยผลของประกาศของคณะ ปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ นายเกาเหลามีสิทธิที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ หรือ

นางสาวบุญลา เกิดในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. ๒๕๒๘ โดยบิดาเป็นผู้อพยพเชื้อสายไทยจากจังหวัด เกาะกง กัมพูชา ที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยและได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายว่าด้วย คนเข้าเมือง (มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่) ส่วนมารดาเป็นชนกลุ่มน้อยกลุ่มลาวอพยพที่ได้รับการจัดทำทะเบียนประวัติ บิดาไม่ได้ จัดทะเบียนสมรสกับมารดา นางสาวบุญลา ย่อมไม่ได้สัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ และมีสิทธิที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓ หรือ

เด็กชายกานต์ เกิดในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๒๖ พฤษภาคม ๒๕๔๘ เป็นบุตรของนางสาวบุญลา กับ นายเกาเหลา ซึ่งเป็นบุคคลไม่มีสัญชาติไทยในขณะที่เกิด ทำให้เด็กชายกานต์ไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา ๗ ทวิ แห่ง พ.ร.บ.สัญชาติ พ.ศ. ๒๕๐๘ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ.๒๕๓๕ เด็กชายกานต์มี สิทธิที่จะขอลงรายการสัญชาติไทยตามมาตรา ๒๓

สิ่งที่ควรรู้

การแจ้งการเกิดหรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านเป็นวิธีการที่จะทำให้บุคคลได้รับการยืนยันสิทธิความเป็นคนสัญชาติไทยอย่างสมบูรณ์ และสามารถใช้สิทธิของตนได้ตามกฎหมาย

จัดทำเมื่อวันที่ ๒๖ สิงหาคม ๒๕๕๓

Instructions for Civil Registration and Nationality (In Thailand and Aboard)

Translated by the Legalization Division, Department of
Consular Affairs
Ministry of Foreign Affairs
Kingdom of Thailand

(1) Birth Notification

(1.1) If a child is born in Thailand

Responsible person for birth notification is a child's biological father or mother. If either parent is unable to report the birth in person, one of the parents can assign a relative or a neighbor who witnessed the birth of the child to notify accordingly.

Location for Notification

1. When a child is born in a medical place located in a district area (outside a municipality) – such as in a hospital, a healthcare unit, or a clinic - the staff of such medical place will issue a Letter Certifying Birth (Form Tor.Ror.1/1) as evidence. Either parent of the child must present the Letter Certifying Birth to the registrar (assistant district chief officer) in the district where such medical place is located in order to request for the issuance of the certification of birth or birth certificate and add the child's name into household registration

If the child, however, is born at a healthcare unit located in a village, either one of the child parents, after receiving a Letter Certifying Birth (Form Tor.Ror.1/1), should notify the birth with a village headman who has authority in the area where such healthcare unit is located. The village headman will issue a Notification of Birth Receipt (Form Tor.Ror.1 Front Page) as evidence. Form Tor.Ror.1/1 issued by the healthcare unit and Form Tor.Ror.1 Front Page issued by the village headman should be later presented to a registrar (a permanent secretary of the district) in order to request the issuance of the certification of birth or birth certificate and for adding the child's name into household registration.

2. When a child is born in a district area (outside a municipality) inside a household but not at a medical place or outside a household such as at a rest area or worker site, the birth should be notified to a village headman who has authority in the area where the child was born. The village headman will issue a Notification of Birth Receipt (Form Tor.Ror.1

Front Page) as evidence. Then Form Tor.Ror.1 Front Page should be later presented to the registrar (assistant district chief officer) in order to request the issuance of the certification of birth or birth certificate and for adding the child's name into household registration. Alternatively, for the convenience of the person notifying the birth, the birth can be notified directly to the registrar (assistant district chief officer) without notifying to the village headman. However, the person notifying the birth must bring the person(s) who has/have knowledge about the birth or a person who delivered the child as witness/witnesses.

3. When a child is born in a municipality area - at a hospital, a healthcare unit, or a clinic the staff of such medical place will issue a Letter Certifying Birth (Form Tor.Ror.1/1) as evidence. Either child's parents must present the Letter Certifying Birth to the local registrar at the local office whose jurisdiction covers the area in which such medical place is located in order to request the issuance of the certification of birth or birth certificate and for adding the child's name into household registration.

4. When a child is born in a municipality area inside a household but not at the medical place or outside a household, the birth should be notified to a local registrar at the local office whose jurisdiction covers the area in which the child was born in order to request the issuance of the certification of birth or birth certificate and for adding the child's name into household registration. If such municipality area has a village headman, either parent of the child can also notify the birth to the village headman before bringing such Notification of Birth Receipt (Tor.Ror. 1/1 Front Page) issued by the village headman to the local registrar at the local office in order to request the issuance of the certification of birth or birth certificate and for adding the child's name into household registration.

5. If an abandoned child is found, the person who found the child must admit the child to an authorized assistant district chief officer, a police officer, or a welfare officer working in the area for making a record of acceptance of the child. The person who found the child should not hold onto the child, because of the lack of information about the child, since it is uncertain whether the child had been kidnapped or abandoned. Moreover, by leaving the child with the welfare office, the custody of the child's birth will be documented by the welfare officer. It is the welfare officer's duty to notify the district or local municipality registrar of the area.

Required documents for notification of birth

1. Letter Certifying Birth – Tor.Ror.1/1 (In case the child is born in the hospital)
2. Notification of Birth Receipt– Tor.Ror. 1/1 Front Page (In case the notification of birth has been made with the village headman)
3. A photocopy of either parent’s national identification card
4. A national identification card of the person notifying birth and of either parent (if applicable) or any other official documents or identifications containing personal information, a photograph such as a driving license
5. A power of attorney granting other persons the power to perform birth notification. Such power of attorney must be signed by a principal, a representative, and a witness (In the event that either parent grants a power of attorney to another person to perform the birth notification)

Reporting Time Frame

If the child is born in a medical place or the child is born in a place which has a household address, either parent must notify the birth within 15 days from the day of birth. In the event the child is born outside a place which has a household address and there is an unavoidable circumstance making it impossible to make such notification within 15 days, either parent can make a notification of birth more than 15 days passed the day of birth but not more than 30 days passed. Any other late notifications can be made, but the notifying person must pay the fine not exceeding 1,000 Baht for late notification which is an offence under the law on civil registration.

(1.2) Children born outside Thailand

Responsible person for birth notification is a child’s biological father or mother. If neither parent is unable to notify the birth in person, either one of them can assign a relative or a neighbor who witnessed the birth of the child to notify accordingly.

Place for Notifying Birth

1. If a child is born in an area in which the Royal Thai Embassy or the Consulate is situated, either parent or the assigned person can notify the birth with an authorized official, who is a registrar for overseas registration of the Royal Thai Embassy or the Consulate. When the diplomatic/consular official has been notified of birth, he will issue a certification of birth or a birth certificate as evidence. When the child returns to Thailand, either parent should bring the birth certificate issued by the diplomatic/consular official to

add the child's name into the household registration with the district or local registrar in the area where such parent has the name in a household registration or has a domicile. For a Thai national who is residing illegally in a foreign country, such person can also notify the birth of his/her child with the Royal Thai Embassy or the Consulate.

2. If a child is born in an area where the Thai Embassy or Consulate is not situated, the notification of birth according to the law of the respective country by the parents is suffice without having to notify the birth with an officer of the Royal Thai Embassy or the Consulate of that country. When the child returns to Thailand, a parent should translate the birth evidence issued in accordance of the law of the birthplace country of a child into Thai. The translated document should be then submitted to the Nationality and Legalization Division, Department of Consular Affairs, Ministry of Foreign Affairs for certifying correct translation. Subsequently, the certified correct translation should be submitted to the district or local registrar in the area where such parent has the name in a household registration or has a domicile in order to add the child's name into the household registration.

Reporting Time Frame

The law doesn't impose the time frame for the notification of birth of a child born overseas. As such, either parent can notify the birth of the child within any appropriate time without any penalty.

Things to know

The notification of birth of a child born overseas cannot be performed with the registrar of the district or local municipality in Thailand. For the child who possesses a birth evidence issued by a foreign country, such evidence, having been translated into Thai and having been certified as a correct translation by the Ministry of Foreign Affairs, will be recognized as a birth certificate under the law.

(2) Procedure for adding the name into the household Registration

A Thai national who doesn't have his/her name registered in the household registration and doesn't have a 13-digit national identification number - either because such person has not been notified of birth, or the birth of such person has been notified but the evidence on civil registration has been lost, or such person has not been surveyed during civil registration survey in B.E.2499, or such person is a Thai national who was born overseas or is residing aboard such person can request to add his/her name into the household registration and request for a national identification number.

(2.1) If a person resides in Thailand

Person responsible for notification

(1) If a person is 20 years old and over, he/she can submit a petition for adding the name by himself/herself

(2) If a person is under 20 years old, the householder, either his/her parent, or a legal guardian can petition for adding the name for him/her

Place for submitting Petition

(1) In case a petitioner asking to add his/her name into a household registration in which he/she previously registered his/her name but the name is now omitted, the petitioner can submit petition at the district or local municipality in which the house registered under the old household is located. For example, if a photocopy of a household registration is for a house located in the Rueso District, Narathiwat Province, the petition must be submitted at the Rueso District. In case the petitioner has an old version of a certification of birth or a birth certificate which has no national identification number, the petition must be submitted at the district or local municipality issuing such a certification of birth or a birth certificate.

(2) If the petitioner has never been notified of his/her birth and possesses no other official documents, the petitioner must submit the petition at the district or local municipality where he/she has present domicile. For example, if the petitioner, who was born in the Susirin District but has never been notified of his/her birth, is now working in the Nongchik District, Pattani Province, he/she shall submit petition at the Nongchik District.

(3) In case the petitioner was born and his/her birth was notified overseas. When the petitioner returns to Thailand, he/she can submit the petition at the district or local municipality of his/her domicile.

(4) In case the petitioner was born overseas but has never been notified his/her birth. When the petitioner returns to Thailand, he/she can add his/her name into the household registration even if his/her birth has never been notified. The petition can be submitted at the district or local municipality of his/her domicile. If the petitioner has no proof of being a Thai national such as possessing no evidence proving his parents as Thai nationals or having no proof of a DNA result with a Thai mother, the registrar will first transfer such petition to the immigration officer for verifying his/her Thai nationality.

Required documents

1. A photocopy of a household registration of a house in which the petition wishes to add name.
2. Proof of civil registration of the petition (if applicable) such as certification of birth – Tor.Ror.1/1, birth certificate, household registration, notification of changing of domicile, certification of birth translated into Thai and certified correct translation by the Ministry of Foreign Affairs
3. Other evidentiary documents (if applicable) such as a photocopy of a household registration or a national identification of either parent, a photocopy of student registration, educational evidence, military evidence, a DNA result, and a result of nationality verification from the Immigration Office.
4. Trustworthy witness for validation

(2.2) If a person resides overseas

A notifying person is a representative assigned by the principal under conditions as follows:

- (1) If a petitioner is 20 years old and older, the petitioner can legally perform power of attorney by himself/herself
- (2) If the petitioner is under 20 years old, either parent, or a legal guardian can perform power of attorney for him/her

For all circumstances, the power of attorney must be performed at the Royal Thai Embassy/Consulate and the representative should have a blood relationship with the principal.

Place for submitting petition

- (1) If the petitioner has his/her name in a central household registration of any district or local municipality, the petitioner must submit the petition at such a district or a local municipality.
- (2) If the petitioner was born in a foreign country and has a birth evidence issued by the Royal Thai Embassy/Consulate or a birth evidence issued according to the law of foreign country which has been translated into Thai and certified correct translation from the Royal Thai Embassy and the petitioner has some necessity that he/she cannot travel to Thailand, the petitioner can grant power of attorney to his or her relative to submit the petition on his/her behalf at the district or local municipality where his/her relative has his /her name in a household registration.

Required documents for submitting the petition

- (1) A photocopy of a household registration and national identification of a notifying person
- (2) A power of attorney
- (3) Evidence of civil registration of the principal (the petitioner) such as birth certificate issued by the Royal Thai Embassy or the Consulate or birth evidence translated into Thai and certified correct translation by the Ministry of Foreign Affairs or a copy of household registration
- (4) Other evidentiary document (if applicable) such as a photocopy of a petitioner's passport, a photocopy of a household registration or a national identification card of either parent of the petitioner

Things to know

(1) Having the name in the household registration by adding a name differs from the notification of birth, the person whose name has been added in the household registration will not be entitled to a certificate of birth or birth certification. Such person, however, will have the same rights and status as other Thai nationals whose birth have been notified.

(2) The name of a Thai national residing in a foreign country cannot be added into a regular household registration because the person lacks domicile in Thailand. The registrar will, instead, add the name of the person into a Temporary Household Registration for a Person Travelling to Foreign Country. In this event, the person whose name is registered in this Temporary Household Registration will be assigned a national identification number similar to those whose name has been added in the regular household registration. The person will have the right for overseas election and can have a Thai passport.

(3) Notification of Death

(3.1) If the death occurs in Thailand

A responsible person for notifying death: A householder or a person who was with the deceased or a person founding the dead body is responsible for notifying the death. If a householder cannot perform the notification of death in person, he/she can ask his/her relative or neighbor who has knowledge about the death to notify the death for him/her

Place for notifying death

1. In the event that a person dies at a medical place in a district area (outside municipality) such as in a hospital, a healthcare unit, or a clinic, the staff of such medical place will issue a Letter Certifying Death (Form Tor.Ror.4/1) as an evidence of death. The notifying person must bring Letter Certifying Death to the registrar (a permanent secretary of the district) at the district office where such medical place is located inside an area of its jurisdiction order to request for the issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration.

In case a person dies at the healthcare unit located in the village, when the Letter Certifying Death -Tor.Ror. 4/1 has been issued by the healthcare unit, the death should be notified to the village headman who has authority in the area where such medical place is located. The village headmen will, then, issue a Notification of Death Receipt (Tor.Ror.4 Front Page) as an evidence. Lastly, a Letter Certifying Death issued by the medical unit and a Notification of Death Receipt issued by the village headman should be presented to a registrar (a permanent secretary of the district) in order to request for the issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration.

2. If a person dies in a household in the district (outside municipality) but not at the medical place or outside a household such as in a car, or during a journey, such death should be notified to a village headman who has authority in the area. The village headman will issue a Notification of Death Receipt, (Form Tor.Ror.4 Front Page) as an evidence. Then Form Tor.Ror.4 Front Page should be later presented to a registrar (a permanent secretary of the district) for the issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration. Alternatively, for the convenience of the person notifying the death, the death notification can be performed directly to a registrar (a permanent secretary of the district) without notifying to the village headman. However, the person notifying the death must bring along witness/witnesses who have knowledge about the death of the deceased.

3. When a person dies inside a municipality area - at a hospital, a healthcare unit, or a clinic the staff of such medical place will issue a Letter Certifying Death – Form Tor.Ror. 4/1 as an evidence. A person notifying death should present a Letter Certifying Death to a local registrar at the municipality office where the medical unit is located in its jurisdiction for the issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration.

4. When a person dies in a municipality area inside a household but not at a medical place or outside a household, the death should be notified with a local registrar at the municipality office where the death occurs inside the area of its jurisdiction for an issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration.

If in such municipality has a village headman, a person notifying death can first notify the death with the village headman before presenting the Notification of Death Receipt issued by the village headman to the local registrar for the issuance of a certification of death or a death certificate and for crossing the deceased's name off the household registration.

Required documents for death notification

1. Letter Certifying Death (Form Tor.Ror.4/1) (A person dies in a medical place)
2. A Notification of Death Receipt (Tor.Ror.14 Front Page) (For a notification made with the village headman)
3. A photocopy in which the deceased has name registered and a national identification card of the deceased (if applicable)
4. A national identification card of a person notifying death or other official evidence containing personal information and photograph such as a driving license.
5. A power of attorney assigning a representative for performing death notification. Such document must be signed by a principal, a representative, and a witness (in the event that the householder or a person finding the death assigns other person to perform death notification)

Reporting Time Frame

When a person dies or when the body is found, a householder or a person who is with the deceased or a person finding the body is responsible for notifying death within 24 hours from the time of death or a body is found. Any other late notifications can be made, but the notifying person must pay the fine not exceeding 1,000 Baht for the late notification which is an offense under the law on civil registration.

Things to know

(1) When a person whose name is in a household registration dies, the death must be notified and the deceased's name must be taken out in order to prevent other person from impersonating the deceased for fraudulent purpose.

(2) The management of the dead body either by storing, burying, burning, destroyin, or removing the dead body from a place or a house where the death occurred, such act must be authorized by the registrar. Any unauthorized management of the death body will constitute an offense under the law on civil registration.

(3.2) If the death occurs overseas

Person responsible for notifying death: A person who is with the deceased or a person finding the body is responsible for notifying death.

Place for notifying death

1. If the death occurs in an area where the Royal Thai Embassy/ Consulate is situated, a person who is with the deceased or a person finding the body can notify the death with the official, who is a registrar for overseas registration, of the Royal Thai Embassy / Consulate. When the diplomatic/consular official has been notified, he will issue a certification of death or a death certificate as evidence. When the person notifying death has received a death certificate, whether the body is being brought back to Thailand or is managed in a foreign country, such evidence can be presented to the local or municipality registrar for taking the deceased's name out of the household registration.

For a Thai national who has resided illegally in a foreign country and later dies, the death of such person can also be notified with the Royal Thai Embassy/Consulate.

2. If the death occurs in the area where the Royal Thai Embassy/Consulate is not located, a person who is with the deceased or a person finding the body can notify the death according to the law of the respective country without having to notify the death with an officer of the Royal Thai Embassy/Consulate of that country. When a person notifying death has received the document certifying death, issued in accordance to the law of the respective country, the person should translate the document certifying death into Thai. The translated document should be then submitted to the Nationality and Legalization Division, Department of Consular Affairs, Ministry of Foreign Affairs for correct translation certification. Subsequently, the certified correct translation should be submitted to the district or local registrar in the area where the deceased has his/her name in a household registration for taking the deceased's name out of the household registration.

Reporting Time Frame

The law doesn't impose a time frame for the notification of death for a person who died overseas. As such, a person who with the deceased or a person finding the body is responsible for notifying death and can notify the death within any appropriate time without penalty.

Things to know

The death of a person occurring overseas cannot be notified with the district registrar or municipality in Thailand. The evidence of death issued by a foreign country can be used after being translated into Thai and being certified as correct translation by the Ministry of Foreign Affairs as a death certificate under the law. The certification of document will be in accordance with the Rule of the Ministry of Foreign Affairs

(4) Acquisition of Thai Nationality

Under the Thai Nationality law, acquisition of Thai nationality can occur in two ways which are the acquisition of the nationality under the right of blood (Jus sanguinis) principle from either father or mother who is a Thai national and under the right of soil (Jus soli) principle to which a person's nationality will be in accordance with his/her father or mother's nationality when the child is born. The nationality law presently applicable is the Nationality Act B.E.2598 (as amended by No.2 and No.3 B.E.2535 and No.4 B.E.2551). The acquisition of Thai nationality is stipulated under article 7(1) and (2) summarized as follows:

(4.1) In case a child is born in Thailand

(1) If the father has Thai nationality and the mother also has Thai nationality, the child will have Thai nationality

(2) If the father has Thai nationality and the mother is a foreign national, whether residing legally or illegally, the child will have Thai nationality

(3) If the mother has Thai nationality, and the father is a foreign national, whether residing legally or illegally, the child will have Thai nationality

(4) If the father has Thai nationality but the mother is unknown, the child will have Thai nationality

(5) If the mother has Thai nationality and the father is unknown, the child will have Thai nationality

(6) If the father is an alien who possesses a certification of the alien registration and the mother is also an alien who possesses a certification of the alien registration, the child will have Thai nationality

(4.2) In case a child is born Overseas

(1) If the father has Thai nationality and the mother also has Thai nationality, the child will have Thai nationality

(2) If the father has Thai nationality and the mother is a foreign national, the father and mother must be legally married - the marriage certificate can be issued in accordance to the law of the respective foreign country or issues by the Royal Thai Embassy/Consulate - in order for the child to have Thai nationality

Example of Cases

(1) In the case of a Thai man working in Saudi Arabia and living with a Saudi wife without being married, if they have a child born in Saudi Arabia, the child will not have Thai nationality. Alternatively, if a Thai man is married to a Saudi wife, whether before or after the child is born, the child will have Thai nationality from father

(2) In the case of a Thai man working in Malaysia and living with a Malay wife without being married, if they move back to Thailand and later has a child born in Thailand, the child will have Thai Nationality (based on right of soil principle)

(3) In the case of a Thai woman working in Kuwait and living with a Kuwait husband without being married, if they have a child born in Kuwait, the child will inherit Thai nationality from the mother.

(4) In the case of an Iraqi man working in Thailand and married to a Thai woman, the child will inherit Thai nationality from the mother.

(5) In the case of a Chinese man living in Thailand, possessing a certification of alien registration and living with a Vietnamese woman who is living in Thailand and possessing a certification of alien registration, the child will have Thai nationality (based on right of soil principle)

(6) In the case of an illegal Burmese worker working in Thailand and living with a Burmese woman who is a Burmese worker, the child born in Thailand will not have Thai nationality because both parents do not have certification of alien registrations.

Moreover, not only can a person acquire Thai nationality by birth, which takes effect when the child is born as mentioned in 4.1 and 4.2, but the Thai nationality law also contains provisions retrospectively granting Thai nationality for those who were born and have not yet been granted Thai nationality in two cases:

(4.3) If a person, whose mother has Thai nationality and whose father has another nationality but is residing temporarily in Thailand either legally or illegally, was born before 26 February B.E. 2535, such person would not be granted Thai nationality under of the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)). This group of people has been granted Thai nationality by birth which takes effect since birth in accordance to section 10 of the Nationality Act (No.2) B.E. 2535.

For example

Mr. Matthew was born in Thailand on 10 October B.E.2525. His Thai mother is legally married to his father who is a Chinese businessman temporarily residing in Thailand. Although Matthew has a Thai mother, he has an alien lawful father. As a result, Matthew wouldn't be granted Thai nationality by birth in accordance to the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)). Matthew, however, would be granted Thai nationality by birth in accordance to section 10 of the Nationality Act (No.2) B.E. 2535 effective on 10 October B.E.2525 which is his birthday.

Ms. Somsrong, a Thai national, travelled to work abroad and is legally married to a Vietnamese businessman. Ms. Somsrong later returned to visit her home and delivered a baby boy at Phayathai hospital on 20 December B.E.2530. She then brought her child to live with her husband in Vietnam. In this case, Somsrong's child would not have Thai nationality in accordance to the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)). Ms. Somsrong's son would be granted Thai nationality by birth in accordance to section 10 of the Nationality Act (No.2) B.E. 2535 effective on 10 October B.E.2525 even though he is still living abroad.

(4.4) If a person, whose father and mother are aliens or have other nationalities and are residing temporarily in Thailand either legally or illegally, was born before 26 February B.E. 2535, such person will have the status of a person whose nationality has been invoked. That person would not be granted Thai nationality in accordance to the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)). That person will be granted Thai nationality by birth in accordance to section 23 of the Nationality Act (B.E.2551 (2008)) which can be classified into groups as follows:

(1) A person whose father is an alien possessing a certification of residence or certification of an alien registration and has not been married to his mother who is an alien residing temporary either legally or illegally (born before 26 February B.E. 2535)

(2) A person whose father is an alien residing temporarily either legally or illegally and is legally married to his alien mother possessing a certification of residence or certification of an alien registration (born before 26 February B.E. 2535)

ส 04692

รภ รัฐสภา, วุฒิสภา, คณะกรรมการ
80 วิสามัญศึกษาปัญหาการบังคับ
3.2 ใช้กฎหมายและแนวทาง...
342.083 คำแนะนำการปฏิบัติเกี่ยวกับ
2554 การทะเบียนราษฎรและสัญชาติ.

(3) A person whose father and mother are aliens residing temporarily either legally or illegally whether they were legally married or not (born before 26 February B.E. 2535)

(4) A person who was born to alien parents either from (1) (2) or (3) (born before 28 February B.E. 2551)

A person from (1) - (4) must have additional qualifications. That person must have continuous and actual domicile residence in Thailand, civil registration evidence possessing 13 digits national identification, and that person must have good behavior or make contributions to the society.

For example

Mr. Koaloo was born in Thailand on 10 August B.E. 2515 and his father and mother are Chinese Ho ethnic minorities migrating to Thailand. Mr. Koaloo would be granted Thai nationality in accordance to the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)). Mr. Koaloo has the right to petition for Thai nationality in accordance to section 23 or

Ms. Boonla was born in Thailand on B.E. 2528 and her father of Thai race migrated from Koh Kong province Cambodia. Her father has lived in Thailand and is allowed to have residence under the law on immigration (possessing certification of residence). Her mother is a Lao ethnic minority who has been recorded into personal record registration. Her father has not been married to her mother. Ms. Boonla will not be granted Thai nationality in accordance to the Revolutionary Party's Order No. 337 (B.E.2515 (1972)) and has no right to petition for Thai nationality in accordance to section 23 or

A boy named Karn was born in Thailand on 26 May B.E. 2548 and is the child of Ms. Boonla and Mr. Koaloo who are not Thai nationals when Karn was born. Karn would not have Thai nationality in accordance to section 7 bis of the Nationality Act B.E. 2508 as amended by No.2 (B.E. 2535). Karn has the right to petition for Thai nationality in accordance to section 23.

Things to know

The notification of birth or the adding of name into household registration is the procedure affirming a complete Thai nationality and a person will be entitled to the rights guaranteed under the law.

26th August 2010

